

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 365/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Petrom Harakálym, advokátom, Mlynská 28, Košice, proti uzneseniam Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14Co/38/2021-161 z 28. septembra 2021 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7Cdo/58/2022 z 27. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 4. júla 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami o náhrade trov konania v civilnom spore, ktoré žiada zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľ sa žalobou z 1. decembra 2020 v dôsledku ujmy na zdraví pri dopravnej nehode proti žalovanej poisťovni zodpovednosti za škodu spôsobenou prevádzkou motorového vozidla domáhal s úrokom z omeškania až od 8. marca 2021 náhrad za bolesť 8 736 eur, sťaženie spoločenského uplatnenia 6 552 eur, stratu na zárobku 3 205,22 a liečbu 121,14 eur. Proti okresným súdom vydanému platobnému rozkazu zo 14. decembra 2020 podala žalovaná poisťovňa odpor s tým, že náhrady nie sú splatné, keďže sťažovateľ si ich u nej uplatnil len 20. novembra 2020 a ku dňu podania odporu mu zaplatila na náhrade za bolesť 7 632 eur, sťaženie spoločenského uplatnenia 6 078 eur, liečbu 96,16 eur a stratu na zárobku 3 205,22 eur. Sťažovateľ obratom v tomto rozsahu žalobu zobral späť. Vysvetlil to tak, že hoci žalovaná nebola v omeškaní, žalobu, ktorá nie je predčasná či nedôvodná, podal z opatrnosti. Okresný súd v rozsudku z 12. mája 2021 v tejto časti konanie zastavil. V časti, v ktorej žaloba nebola zobratá späť, okresný súd konal o náhrade za bolesť 1 104 eur a sťaženie spoločenského uplatnenia 474 eur. O tejto zvyšnej časti

žaloby rovnako ako o čiastočnom zastavení konania pre späťvzatie žaloby okresný súd rozhodol rozsudkom z 12. mája 2021 tak, že žalobe vyhovel sčasti o náhradu za bolesť 472 eur a sťaženie spoločenského uplatnenia 474 eur s úrokom z omeškania od 8. marca 2021 do zaplatenia.

3. O náhrade trov konania okresný súd v rozsudku z 12. mája 2021 rozhodol tak, že sťažovateľ žalovanej nahradí 7,84 % jej trov konania (rozdiel medzi procesným úspechom žalovanej 53,92 % a sťažovateľa 46,08 %). K procesnému úspechu sťažovateľa okresný súd dospel tak, že sťažovateľ si žalobou pôvodne uplatnil 18 614,36 eur, úspešný však bol len v rozsahu 8 578 eur, čo zodpovedá tomu, že už pri podaní žaloby bola splatná náhrada za bolesť 8 104 eur (sčasti 7 632 eur zaplatená po podaní žaloby a sčasti 472 eur priznaná rozsudkom) a rozsudkom bola priznaná náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia 474 eur. Vo zvyšku však podľa okresného súdu ide o procesný úspech žalovanej, keďže zvyšok žaloby sčasti o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, stratu na zárobku a liečbu bol či už zamietnutý, no predovšetkým žalovanou uspokojený po podaní žaloby, no pred splatnosťou týchto nárokov.

4. Záver, že podstatná časť sťažovateľom uplatnených nárokov nebola v deň podania žaloby splatná, vychádzal z § 11 ods. 6 a 7 zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o povinnom poistení“). Z týchto vyplýva, že žalovaná poisťovňa bola povinná bez zbytočného odkladu začať prešetrovanie rozsahu jej povinnosti poskytnúť poistné plnenie a do troch mesiacov odo dňa oznámenia o škodovej udalosti skončiť prešetrovanie a poškodenému oznámiť výšku poistného plnenia a nárok na náhradu škody poskytnúť do 15 dní po skončení prešetrovania. Sťažovateľ si však okrem nároku na náhradu za bolesť, ktorý si uplatnil skôr, náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia, straty na zárobku a liečbu na poisťovni uplatnil len 20. novembra 2020. Následne bez vyčkania na zákonom predpokladané postupy poisťovne podal žalobu.

5. Proti výroku o náhrade trov konania sa sťažovateľ odvolal, čo odôvodnil nesprávnym právnym posúdením, keď okresný súd striktné vychádzal z § 11 ods. 6 a 7 zákona o povinnom poistení a nezohľadnil to, že podanie žaloby podľa § 112 Občianskeho zákonníka vedie k prerušeniu plynutia premlčacej doby. Preto jeho žalobu nemožno hodnotiť ako predčasnú, keďže si ňou zabezpečoval svoje nároky. Vzhľadom na to, že v prevažnej časti bol jeho nárok uspokojený po podaní žaloby, mala mu byť podľa § 255 a § 256 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) priznaná plná náhrada trov konania.

6. Krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením rozhodnutie okresného súdu ako vecne správne potvrdil. Poukázal na § 256 ods. 1 CSP, podľa ktorého ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane. Rovnako ako okresný súd vychádzal z toho, že viac ako polovičná časť nárokov sťažovateľa voči žalovanej v čase podania žaloby nebola splatná a žalovaná ich uspokojila obratom v lehote, v ktorej mala prešetriť škodovú udalosť a poskytnúť plnenie. Tieto skutočnosti okresný súd správne vyhodnotil tak, že čiastočné zastavenie konania nezavinila žalovaná, pričom úspech sťažovateľa spočíva len v tom, že náhrada za bolesť 8 104 eur bola splatná už pri podaní žaloby a žalobe o sťaženie spoločenského uplatnenia bolo vyhovené sčasti o 474 eur. Podľa krajského súdu by nebolo spravodlivé priznať náhradu voči žalovanej za situácie, že s prihliadnutím na § 11 ods. 6 a 7 zákona o povinnom poistení neporušila žiadnu zákonnú povinnosť. Preto žalovaná nespôsobilá zastavenie konania. Podľa krajského súdu je bez právneho dôvodu poukaz sťažovateľa na plynutie premlčacej doby, keďže bolo výlučne na ňom, kedy si pred žalobou uplatní nárok u žalovanej.

7. Proti tomuto uznesenie krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Nesúhlasil s právnym posúdením rozhodnutia o náhrade trov konania. Zopakoval, že zastavenie konania zaviniła žalovaná, ktorá plnila podľa žaloby, k späťvzatiu žaloby došlo len pre plnenie žalovanej, a preto mu mala byť priznaná náhrada trov konania. Zdôraznil, že pri riešení otázky, či strana zaviniła zastavenie konania, sa vychádza výlučne z procesného hľadiska, keďže náhrada trov konania je nárok vyplývajúci z procesného práva.

8. Najvyšší súd ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol. Uviedol, že preskúmaním dovolaním napadnutého rozhodnutia krajského súdu dospel k záveru, že je riadne a podrobne odôvodnené. K tomu doplnil, že časť nároku sťažovateľa, ktorá sa stala splatnou po podaní žaloby, nebola v čase začatia konania *actio nata*. Žalovaný síce plnil po podaní žaloby a pre jeho správanie vzal sťažovateľ žalobu späť, ale v čase začatia konania nebola táto časť predmetu konania splatná.

III.

9. Sťažovateľ bez toho, aby svoju argumentáciu diferencoval vo vzťahu k dvom namietaným rozhodnutiam všeobecných súdov, namieta nesprávnosť rozhodnutia o náhrade trov konania. Rovnako ako v odvolaní a dovolaní zdôrazňuje, že nemožno vychádzať len z § 11 ods. 6 a 7 zákona o povinnom poistení bez zohľadnenia prerušenia plynutia premlčacej doby podľa § 112 Občianskeho zákonníka. Podľa sťažovateľa bola jeho žaloba v celom rozsahu podaná dôvodne a k jej späťvzatiu došlo len pre plnenie žalovanej. Pritom zavinenie na zastavení konania možno skúmať len z procesného hľadiska a k zastaveniu konania došlo len z toho dôvodu, že žalovaná plnila to, čo podľa žaloby žiadal. To vylučuje, aby jeho žaloba bola posúdená ako predčasne podaná. Okrem toho podľa sťažovateľa treba skúmať trovy v jednotlivých štádiách konania a každý úkon posudzovať samostatne, osobitne pri trovách právnej služby. Preto jeho späťvzatie žaloby malo byť zohľadnené výlučne v štádiu do vykonania tohto úkonu.

IV.

10. Z hľadiska prípustnosti ústavnej sťažnosti a právomoci ústavného súdu vo vzťahu k uzneseniam všeobecných súdov a včasnosti podania ústavnej sťažnosti je rozhodujúce to, že podľa uznesenia najvyššieho súdu č. k. 1VOBdo/2/2021 z 29. septembra 2021 rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania vád zmätočnosti podľa § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania. Sťažovateľ proti uzneseniu krajského súdu o náhrade trov konania dovolanie podal. Hoci ho formálne odôvodnil vadami podľa § 420 písm. f) CSP, jeho argumentácia vôbec nesmerovala k tomu, že by mu postupom okresného a krajského súdu boli odňaté jeho procesné práva v miere porušenia práva na spravodlivý proces, ale tým, že rozhodnutia okresného a krajského súdu považuje za nesprávne v ich právnom posúdení nesporných procesných skutočností.

11. Najvyšší súd na túto argumentáciu reagoval tak, že nezistil skutočnosti, ktoré by odôvodňovali vadu podľa § 420 písm. f) CSP, keďže rozhodnutie krajského súdu je riadne a podrobne odôvodnené. Tento záver najvyššieho súdu sťažovateľ vo svojej argumentácii vôbec nespochybňuje a z ústavnej sťažnosti nemožno vyvodit', v čom podľa sťažovateľa má spočívať zásah do jeho ústavných práv uznesením najvyššieho súdu. Inak povedané, vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu v ústavnej sťažnosti absentujú konkrétne skutkové a právne dôvody, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu ústavných práv sťažovateľa tak, ako to predpokladá § 123 ods. 1 písm. d) zákona

č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Nebol dôvod na to, aby ústavný súd sťažovateľa, zastúpeného advokátom, vyzýval na odstránenie tohto obsahového nedostatku jeho ústavnej sťažnosti. V konečnom dôsledku je i tak zrejmé, že sťažovateľ namieta zjavnú právnu nesprávnosť jasne vyargumentovaného právneho záveru krajského súdu. Preto bola ústavná sťažnosť sťažovateľa v rozsahu proti uzneseniu najvyššieho súdu pre nedostatok náležitostí ustanovených zákonom podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

12. Ústavná sťažnosť je však prípustná vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu, ktorého zjavnú právnu nesprávnosť sťažovateľ namieta svojou argumentáciou. Z rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorý opomenul jasne vyjadriť, z akého dôvodu dovolanie sťažovateľa odmietol, nie je zrejmé, že by preskúmal vecnú správnosť právneho posúdenia krajského súdu v rozhodnutí o náhrade trov konania. Preto je daná právomoc ústavného súdu rozhodnúť o ústavnej sťažnosti proti uzneseniu krajského súdu a vzhľadom na to, že proti tomuto uzneseniu sťažovateľ podal dovolanie, je ústavná sťažnosť podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde podaná včas.

13. Rozhodovacia činnosť ústavného súdu k rozhodnutiam civilných súdov o náhrade trov konania vychádza z toho, že ich skutkové a právne závery môžu byť predmetom kontroly ústavného súdu len vtedy, ak sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné, a zároveň majú za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00). Na tento výklad nadväzuje rozhodovacia činnosť ústavného súdu, ktorá zdôrazňuje jeho zdržanlivosť k výkladu zákonného práva o náhrade trov konania, keďže otázka trov konania má akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania treba uchýľovať iba výnimočne pri zistení extrémneho zásahu do základného práva (II. ÚS 78/03, III. ÚS 470/2021).

14. Podstatou namietaného uznesenia je východisko, podľa ktorého sa sťažovateľ domáhal proti žalovanej zaplataenia poistného plnenia, ktoré v čase podania žaloby nebolo v podstatnej časti splatné. Toto východisko vôbec nie je právne sporné a potvrdzuje ho aj prístup sťažovateľa, ktorý v žalobe omeškanie žalovanej vyjadril dňom nasledujúcim po podaní žaloby. Rovnako nebolo sporné to, že tieto nároky žalovaná uhradila bezprostredne po doručení žaloby a bez toho, aby s platením týchto čiastok bola v omeškaní. To viedlo k tomu, že sťažovateľ v tejto časti zobral žalobu späť, čo viedlo k nevyhnutému rozhodnutiu okresného súdu o zastavení konania v tejto časti.

15. Sporné je však to, komu v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania treba pričítať zavinenie za zastavenie konania v tejto časti. Rozhodnutie krajského súdu vychádza z toho, že zastavenie konania v tejto časti bolo spôsobené sťažovateľom. Tento právny záver nemožno považovať za zjavne mylný, a teda taký, ktorý by viedol k porušeniu ústavných práv sťažovateľa. Podanie žaloby o zaplataenie je v zásade oprávnenou reakciou na to, že si žalovaná strana občianskoprávneho vzťahu nesplnila svoju povinnosť. Nemožno dospieť k záveru, že by žalovaná v časti tých nárokov, ktoré v čase podania žaloby neboli splatné, porušila akúkoľvek právnu povinnosť. Ak si ju následne v lehote splatnosti, no po podaní žaloby splnila, nie je dôvod na to, aby za takéto svoje konanie bola postihnutá povinnosťou náhrady trov konania. To rovnako odôvodňuje to, aby trovy takto zastaveného konania znášala strana, ktorá sa domáhala splnenia ešte nesplateného dlhu.

16. Neobstojí ani argumentácia sťažovateľa o tom, že dôvodom podania žaloby bola obava z premlčania jeho pohľadávky voči žalovanej. Právna neistota spočívajúca v obave z premlčania

práva sťažovateľa nebola spôsobená konaním žalovanej, ale jeho vlastnými rozhodnutiami pri uplatňovaní si svojich vlastných práv. Okrem toho ak pohľadávka sťažovateľa nebola splatná, premlčacia doba ani nezačala plynúť, a preto ani podaním žaloby nemohlo byť prerušené jej plynutie. Žaloba bola podaná nedôvodne a ak by o nej súd rozhodoval v deň jej podania, musel by ju zamietnuť. Nie je dôvod posudzovať trovy konania v jednotlivých štádiách konania a pri jednotlivých úkonoch. Konanie o žalobe sťažovateľa prebehlo len v jednej inštancii na okresnom súde, ktorý rozhodoval o náhrade trov konania na tejto inštancii, keď o celom predmete konania rozhodol jedným rozhodnutím. To vylučuje akékoľvek rozdeľovanie úvah o náhrade trov konania k jednotlivým úkonom strán.

17. K tomu treba uviesť, že právny záver formulovaný krajským súdom vytvára normu, ktorá jasne nie je vyjadrená v súčasnej, výrazne deformalizovanej právnej úprave náhrady trov konania tak, ako je obsiahnutá v CSP. Nedostatok noriem zákona vedie k tomu, že všeobecné súdy svojím výkladom nevhodne strohých ustanovení § 255 a § 256 CSP musia vytvárať, či skôr rekonštruovať normy, ktoré boli bežné v skorších kodifikáciách platných na našom území a ktoré sú bežné aj v štandardných kodifikáciách v blízkom zahraničí. Občiansky súdny poriadok z roku 1950 v § 131 jasne stanovoval, že účastník je povinný nahradiť trovy odporcovi, ktorý nedal príčinu na uplatnenie nároku na súde a včas ho uznal. Obdobne § 143 Občianskeho súdneho poriadku z roku 1963 stanovoval, že odporca, ktorý nemal úspech vo veci, má právo na náhradu trov konania proti navrhovateľovi, ak svojím správaním nedal príčinu na podanie návrhu na začatie konania. Obsahom rovnaká norma je obsiahnutá v § 45 rakúskeho a § 93 nemeckého ZPO.

18. Je to skutočne tak, že žalovaná svojím správaním spočívajúcim v tom, že neplnila ešte nesplatný dlh, nedala príčinu na podanie žaloby v tej časti, v ktorej bolo konanie následne zastavené. Okrem toho ho jeho splnením v lehote splatnosti uznala. Sťažovateľ sa preto celkom zbytočne domáhal svojho práva na súde a sankcia spočívajúca v tom, že mu tento jeho neúčelný prístup bol zohľadnený v jeho neprospech pri rozhodnutí o náhrade trov konania, nemožno považovať za rozporný s jeho ústavnými právami. Preto je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá.

19. Rozhodnutie o náhrade trov konania je skôr, naopak, správnym a účelným vyplnením medzery v právnej úprave náhrady trov konania tak, ako vyplňanie týchto medzier umožňuje čl. 4 CSP. Na okraj však treba uviesť, že takáto medzera vytvorená nedávnym zákonom celkom zbytočne zaťažuje justíciu objavovaním objavených, no v CSP jasne na rozdiel od štandardných kodifikácií nevyjadrených a, prirodzene, racionálnych konštrukcií.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2023

Robert Šorl
predseda senátu